

Bijlage 1

Inspraakreactie van de heer B. van Donselaar tijdens de digitale vergadering van de Statencommissie RGW van 1 juli 2020

Voorzitter,

Dank voor deze gelegenheid.

Dit zal niet onze laatste keer zijn verwachten wij....

....maar dat zal u als Statenleden niet verbazen. U heeft veel vragen gesteld en bent er diep ingedoken. Dat doet ons goed en daar willen we u dan ook voor danken! Uit de hoeveelheid en de kwaliteit van de vragen spreekt de wil om het goede te doen, de wil om zorgvuldige besluiten te nemen. Er spreekt een grote betrokkenheid uit bij het groene deel van uw provincie, de kwaliteit van de natuur en het perspectief van de ondernemers die voor u dit groene landschap stofferen. Over welke stof en hoeveel, daar kom ik zo nog op.

Eerst terug naar mijn eerste punt. Met deze leidraad zijn we er nog niet.

We geven het de provincie ook te doen:

- zoveel open einden op dit moment nog vanuit het Rijk (melders, voerspoor),
- datasets over stikstofbronnen in de Leidraad die nog lang niet sluitend zijn,
- beperkte analyse over de oorzaken van de slechte staat van instandhouding (is het onderhoud, waterkwaliteit, waterkwantiteit of depositie of combinatie)?
- En misschien nog wel het belangrijkste: wat is het doel? Wat is het eindpunt? Wanneer weten we of het genoeg is en of het ons gelukt is?

Er is nog zoveel niet bekend en veel is onzeker! Kan je dan een besluit nemen over de Leidraad? Dat is aan u vandaag, maar voor ons als agrarische sector zal – wat u ook besluit – de leidraad niet meer dan een beginpunt zijn voor een gesprek over een eventueel op te starten gebiedsproces.

De gedeputeerde en ondersteunende ambtenaren hebben met de voorliggende leidraad een dappere poging gedaan om structuur te brengen in dit complexe speelveld en zijn dat ook aan hun stand verplicht. De gesprekken hierover verlopen prettig en constructief. En hoe langer we bezig zijn, hoe meer we begrijpen dat de oplossing voor het stikstofvraagstuk niet een kwestie is van 'LNV eist.....provincies en sectoren draaien'. De uitweg uit dit stikstofvraagstuk is een omvangrijke zoektocht, een zoektocht naar oplossingen gedragen door alle partijen. Wat nodig is, is realisme dat niet iedere ondernemer hetzelfde is en ook niet elke consument hetzelfde is, investeringen een afschrijvingstermijn hebben, consumentengedrag tijd en stabiliteit nodig heeft om te veranderen en nieuwe verdienmodellen idem. De wet- en regelgeving is nog steeds ingericht, ook Europees en internationaal, op zoveel mogelijk produceren tegen zo laag mogelijke kosten. Hij is nog niet ingericht om ontwikkeling en circulaire economie te ondersteunen. Tot op de dag van vandaag.

Dit gebrek en de moeite om een goed gesprek te voeren, voeden de onzekerheid en het wantrouwen, niet alleen bij de boeren maar ook bij de natuur en overheid zelf. Vertrouwen is wederkerig en komt van twee kanten. Dit doet misschien nog wel het meeste pijn van alles bij de ondernemers: voortdurend benadering vanuit wantrouwen terwijl je, de spreekwoordelijke uitzondering daargelaten, als ondernemer hart hebt voor het welzijn van dieren, trots zal zijn op het bedrijf en goed wil zorgen voor de omgeving.

Dan de ecologische basisprincipes waarop wij onze maatschappij hebben ingericht. Dat gaat niet volgens 'gij zult en gij moet', dat gaat alleen met een open houding en de wil om van

elkaar te leren. Die wil is er bij ons en die is er gelukkig ook bij uw gedeputeerden, bij ambtelijke ondersteuning en bij u als Statenleden. Maar we zijn wel kwetsbaar voor druk en simplisme.

Voorzitter,

Remkes zegt hierover eigenlijk twee dingen, die tegenstrijdig zijn.

Remkes zegt enerzijds:

- Het moet allemaal harder afdwingbaar, strenger en sneller.....

Anderzijds zegt Remkes:

- Ga terug naar de basis – de stoffenkringloop op het bedrijf – verbindt dat met ambitie.
- Een probleem dat niet ontstaat, hoef je ook niet op te lossen. Waar mest en urine bij elkaar komen ontstaat ammoniak....
- Die PAS was zo gek nog niet, die is alleen uit de pas gaan lopen toen er wel vergunningruimte werd uitgegeven, maar niet werd gereduceerd.

Dat tweede deel daagt ons wel uit, maar is in strijd met het eerste 'gij moet en gij zult snel'.

Wat nodig is voorzitter, Statenleden,

- is dat ambitie wordt verbonden met realisme.
- is realisme, dat verandering tijd nodig heeft.
- is realisme dat niet 'de boer', 'de overheid', 'de erfbetreder', 'de grootgrutter' of 'de consument' dit op gaat lossen: allen hebben hier een rol en verantwoordelijkheid in.

Landelijk zitten we in een juridische kramp: 'We moeten dat van Brussel en RvS'. Die kramp verhindert dat we het echte gesprek voeren:

- 'wat' moeten we halen
- 'hoe' kunnen we dat halen.

Als we elkaar niet uit kunnen leggen wat de relatie tussen stikstofdepositie, beheer, waterkwaliteit/kwantiteit en gunstige staat van instandhouding is, hoe kunnen we dat dan uitleggen aan Brussel en RvS?

Dit gebrek aan openheid en samenwerking op landelijk niveau voedt de onzekerheid en het wantrouwen ook op provinciaal niveau, namelijk:

1. Onzekerheid:

Bij een boer die onzeker is over vergunning, hoef je niet bij aan te komen om mee te doen met een gebiedsproces.

2. Duidelijkheid: eerst de basis op orde.

- a. Vergunningen bestaande bedrijven te goeder trouw.
- b. Duidelijkheid over de staat van instandhouding en onderhoud van de natuur:
- c. Meten = weten. Commissie Hordijk stelt dat AERIUS niet geschikt is om vergunningen op te verlenen.

3. Sfeer en regie:

- Wat aan ene bureau gebeurt, heeft effect op het andere bureau.
- Bijvoorbeeld de voermaatregel van Carola Schouten, die grijpt in achter de voordeur bij de boer, jaagt hem op kosten voor een theoretisch/juridisch effect en sleept hem voor het gerecht als hij vanwege dierwelzijn moet afwijken.

- Aan de keukentafel bij de boer loopt de spanning over zo'n maatregel hoog op. Hoe moeten wij dan van onze achterban vragen of hij met de provincie in gesprek wil over een gebiedsproces?
 - Maar ook op provincieniveau komt het nog steeds voor dat losse plannen worden gemaakt en boeren daarover worden benaderd (voorbeelden: energie, biologisch, landschapsarchitecten, derogatie)
 - Strakke regie is nodig; we kunnen dat niet genoeg benadrukken richting de gedeputeerde.
-

Oplossingen

Zijn er ook oplossingen? Ja zeker. We zijn ook in gesprek met verschillende provincies over een alternatieve route uit deze stikstofimpasse, waarbij de boer in zijn kracht gezet wordt en uitgedaagd wordt om stikstof te reduceren. Dit is een weg van innovatie, van zoeken, van elkaar willen begrijpen en helpen.

Samenvattend

Als stikstofcollectief zijn we ervan bewust dat we nog maar aan het begin staan van een langdurig en complex proces. Die zoektocht gaan we alleen succesvol afsluiten als we elkaar willen begrijpen en helpen en we open zijn over de dingen die we weten, maar ook over de dingen die we niet weten, zodat we die met elkaar kunnen onderzoeken.

Er zit op dit moment veel pijn en wantrouwen bij de achterban, dat kunnen wij als stikstofcollectief niet wegnemen of oplossen. Wat wij wel kunnen, is de uitgestoken hand bieden om samen verder te gaan in die zoektocht met de houding en instelling zoals ik die in mijn bijdrage heb toegelicht. Maar wij kunnen niet alleen maar samenwerken aan oplossingen.

Wij weten dat uw gedeputeerde die hand uitsteekt. Doet u dat ook als Staten? En wilt u - voor zover het in uw vermogen ligt - helpen deze boodschap te verspreiden in uw netwerk? Willen we een goede uitweg vinden uit dit complexe vraagstuk, dan hebben we iedereen nodig: provincie, bedrijfsleven, natuurorganisaties en LNV. Helpt u mee?

Voorzitter,

we zullen onze bijdrage ook toesturen. Gezien de beperkte tijd, hebben we er rekening mee gehouden er niet helemaal doorheen te komen. We zullen daarin nog wat specifieke aandachtspunten meegeven die ik nu omwille van de tijd heb weggelaten.